

KIRJANDUSLIKKE UUDISEID

Nr. 42

Detsember

Ilmub 10—12 korda aastas

Tellimishind aastas 1 kroon

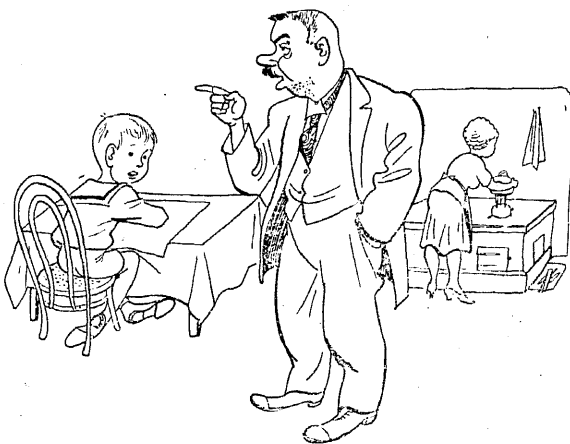
1931

SISU: Isa, mis asi on Dawes'i plaan? (A. O.). — Võrdlevaid märkmeid Tartumaa avalikkudes raamatukogudes loetavamate raamatute kohta. (P. H.). — Eesti algupäraste romaanide võisllus 1932. a. — 1. V—15. XII ilmunud raamatud. — Varia.

Isa, mis asi on Dawes'i plaan?

Siit see kõik algaski. Selle küsimuse esitas mulle mu kümneaastane poeg.

Peale meie kahe oli toas veel minu naine, kes askeldas priimuse kallal.

— Kust sa selle, selle... plaani leidsid?
— Ajalehest, isa.
— Ajalehest, ajalehest... ajaleht pole laste jaoks. Tellisin sulle „Kuldraamatu“ — kas sa ei või seni oodata, kuni neid hakkad saama... Muudkui ajalehe kallale...

— Aga kas sa siis ei tea, kes see Dawes — on?

— Miks ma ei tea. Kuule, jäta juba, või ma saan kurjaks. Kas sa oma tunnid oled kätte õppinud? Kas algebra on juba selge?

— Ei ole veel.

— No vaata, — mis sa siis pärid? Sellest plaanist sa niikuini aru ei saa. Käi õppima ja et sa mul ajalehti enam ei puuduta, muidu sead rihma...

Ega see perekondlik episood sellega lõppe- nudki. Vaevalt oli poiss tuppa läinud, kui Salmeke keeras end minu poole, säärase asjaliku ja avameelse ilmega, nagu Vafiades majandus- ministeriumis kontsessiooni kaubeldes.

— Mul pole vaja tunde õppida ja algebrat ma natuke veel mäletan, kas sa ei tahaks mulle sellest plaanist rääkida. Kui Heino jälle küsima tuleb, eks ma katsu talle siis seletada.

Vaat, kus kihvt... kas küsis ta seda kelmu- sest või puhtast õelusest? Mina küll ei tea, — tundvat ju mees oma enda naist kõige vähem.

See neetud Dawes löi nagu mõra minu pere- isalikkude autoriteeti. Poiss käis trotsis näoga ringi ja naine hakkas liialdatud vaimustusega rääkima Villem Ernitsast, kes tundvat kõiki maa- ilma keeli ja asju.

Isegi naabrid nagu said haisu ninna ja

hiljutisel pulliühingu peakoosolekul jätsid minu juhatusel liikmeks valimata.

Asi võttis ähvardava pöörde. Tarvis oli viibimata mõelda oma autoriteedi saneerimisele:

Ja siis tuli mul päästev mõte: „Eesti Entsüklopeedia“!

Otsisin „Entsüklopeedia“ toimetuse üles, astusin sisse, nagu ikka sisse astutakse: koputasin, teretasin, kõhatasin. Paluti istuda.

Pärsin, et kuidas siis töö läheb ka ja et minagi nagu plaanitsesin tellida seda entsüklopeediat, ja et kunas ta siis nagu ilmuma hakkab või.

Ja sain siis teada nii mõndagi, õige pikalt ja laialt. Olevat parajasti aastane töö selja taga ja kolmas vihk juba trükkis. Kogu see värk valmivat 4 aasta vältel. Sääraste teoste valmistamine olevat aga kõikjal nõudnud palju pikemat aega.

— Kas „D“ täht on juba trükitud?

— Ei ole, „D“ täht tuleb 5. vihku.

— Mis te arvate, kas näit. Dawes'i plaani kohta ka maksaks sõna võtta?

— Ja, kindlasti, — see ongi märksõnastiikku sisse võetud.

— Nii, nii, see on kena. See entsüklopeedia asjandus hakkab mind huvitama, — üsna armas ettevõte. Kas te siin tellimisi ka vastu võtate?

— Ei, tellima peate alt kontorist. Meie ainult toimetame.

— Kas esimeste vihkude toimetamiseks kulus siis kohe terve aasta?

— Mitte ainult esimeste vihkude toimetamiseks, — selle esimese aastaga on palju tööd ära tehtud. Terve teos on nüüd viimse reani ette kalkuleeritud ja läbi töötatud. Meie teame nüüd peensusteni iga üksiku teadusala ruumitarvitust, teame üksikasjalikult iga sõna, niiöelda „märksõna“, mis entsüklopeedias käsitlemist peab leidma, ja neid on kokku umbes 80 000; ja veel enam, meie teame isegi, mitu rida iga üksiku sõna jaoks tema tähtsuse järgi võib ruumi anda, kõik A-st kuni X-ni. Meil on terve entsüklopeedia juba nõndaöelda peo peal. See nõudiski terve aasta tulist tööd. Aga üksikute teadusalade toimetajad teavad veelgi rohkem. Nemad teavad sedagi, missuguses seoses üksik sõna teose esimeses vihkus seisab mõne sugulusmõistega teose viimasest vihust, mis ilmub alles 4 aasta pärast. Muul moel entsüklopeedia väljaandmine oleks mõttetus. Enne ei tohtinud jümuda ükski vihk.

— Eks ta ole muidugi parem, kui suur vaev alguses ära nähtud, pärast pole enam rabelemist.

— Oh ei, ega meie töö seepärast veel vähene. Nimetasin teile töö minimaalsed eeltingimused. See on ainult mustand, ainult luustik, millele tuleb liha ümber ehitada ja hing sisse puhuda. Või arvate, et töö detailide kallal viilimine, eksaktse kuju andmine, isegi illustreeriv töö meie kaastöölisele kergem on kui selgroostiku ehitamine?

— Ons teil palju kaastöölisi?

— Õieti võiksite leida sellele üksikasjaliku vastuse meie tutvustusbrošüürist. Teadusalade

järgi on meil 42 osakonnatoimetajat-eriteadlast. Peale osakonnatoimetajate on veel laiem kaastöölise eriariklite koostajate pere — üle 200 isiku.

— Aga kas poleks hõlpsam olnud lihtsalt mõni välismaa entsüklopeedia tõlkida?

— Kahtlemata hõlpsam. Meie alustasimegi sama mõttega ja omandasime isegi juba loa kasutada selleks soome „Pieni Tietosanakirja“, arvestades, et saame sealt redigeeritult üle võtta umbes pool materjali, aga sellest ei tulnud midagi välja. Saime sealt ainult teatud aluse märksõnastiikule. Sest mitmele osakonnatoimetajale oli saadetud materjal seevõrra tülik, et ta selle lihtsalt kõrvale pani. Rahvused elavad igaüks niivõrt erinevais õhkkondades ja moodustavad loodus-geograafiliselt ja ajaloolis-kultuuriliselt ainult neile omaseid kontsentrumeid. Prantse entsüklopeedia erineb saksa omast sama palju kui viimane inglise omast jne. Igaüks käsitleb või jätab käsitlemata asju ainult oma kasutamishuvisid ja oma mõistete kujunemist arvestades. Mis ühist on näiteks meie Venest põlvnevate seadusenormide ja Soome Skandinaaviast pärit seadluse vahel? Ei, artiklite kirjutamisel ei looda meie soome ainetest kuigi palju kasutada ja ometi on soome entsüklopeedia meie oludele kõige lähem.

— Tähendab, ülekaalus on puht-eesti aine?

— Puht-eesti, s. t. selle andmestiku jaoks, mis meist väljapoole üldse ei ulatu, tuleb arvestada 8-st köitest umb. 2½ köidet. Osalt sulab see üldiste artiklite sisse, osalt seisab see isepäini. Aga nagu kuulsite, nõuavad rahvusvahelisedki mõisted teatud määral kohalikku käsitlemist, meie kultuuriraamidesse ja orientatsiooni-desse asetamist.

— Kas te suudate ka väljakuulutatud täht-aegadest kinni pidada. Kas „D“ täht näiteks ilmub...

— Loodame kindlasti. Meie töö süsteem võimaldab seda. Ei tarvitse karta, et meil võiks juhtuda lätlaste lugu.

— Mis, — kas siis lätlastel ka on oma entsüklopeedia?

— On, ja ilmub juba viiendat aastat. Praegu on neil üks kolmandik valmis.

— Vai, või lätlastel kah... Ah jah, veel üks väike asi... Vaadake, see „Looduse“ direktor Männik kinkis hiljuti koolidele 31 miljoni eest raamatuid. Võib-olla ta teeb mõne aasta pärast jälle niisuguse kingituse, kingib ehk etsüklopeediaidki rahvale väljajagamiseks. Oleks pagana kahju, kui parajasti oled kalli raha eest entsüklopeedia omale juba ostnud.

— Ariline külg meisse ei puutu, aga kindel on, et entsüklopeediat nii palju ei trükita, et teda jätkuks väljajagamiseks. See on niivõrt kallis teos, et ükski kirjastus ei riskiks teda lattu seisma trükkida. Trükitakse vaid nii palju, kui palju kindlasti ära läheb. Praegu on tellijaid üle 4000. Teost trükitakse küll veidi rohkem, arvestades ka veel tuleviku tellijaid, kuid mitte palju rohkem. Kui ilmumisaja lõpuks on tekkinud (Järg 4. leheküljel.)

Kuni 24. detsembrini s. a.

kingitakse

Looduse Kroonise Romaani ja Looduse Universaal-Biblioteegi

lugejaile 10000 raamatut

alljärgnevast nimestikust vabal valikul:

Hukirjandus

A. Adson. Henge palango	50
„ Roosikrants	50
„ Vana laterna	50
A. Alle. Lilla elevant	250
Leo Anvelt. Viirastusi valges öös	380
S. Backman. Ahvena neitsi	100
J. Barbarus. Kolmnurk	70
Eessaare, Aadu. Võitlevad lohed	40
K. von Freymann. Pärast IX termidoori	30
A. Gailit. Muinasmaa	125
M. Gorki. Muinasjutud elutööst	50
Hoia Ronk. Kaasaegsed, (broš.)	250
H. Jänes. Taevaminek	100
G. Kaiser. Gaas	60
R. Kask. Valik prantsuse novelle	150
A. Kivikas. Miniatüürid	150
Pedro Krusten. Südamerahu	330
J. Kärner. Ajalaulud	60
„ Kõigest tugevam	50

B. Alver. Tuulearmuke, köit.	(20 eks.) 420
M. J. Eisen. Eesti imede ilmast. Muinasjutud	(25 eks.) 390
A. Gailit. Aja grimassid	(25 eks.) 200
„ Ristisõitjad (lihtköit.)	(25 eks.) 540
„ Vastu hommikut	(30 eks.) 280
A. Jakobson. Tuhkur hobune I (broš.)	(20 eks.) 425
„ Tuhkur hobune II (br.)	(20 eks.) 550
„ Tuhkur hobune III (br.)	(20 eks.) 550
„ Vaeste-patuste alev I	(30 eks.) 400
„ Vaeste-patuste alev II	(30 eks.) 350
A. Kurlents. Loterii meetod (br.)	(30 eks.) 300
Reed Morn. Kastreerit elu	(30 eks.) 440
A. Kirsimägi. Puhastustuli	(30 eks.) 850
E. Krusten. Mineviku jahil	(30 eks.) 575
J. Lapp. Vabaduse eest	(50 eks.) 850
J. Parijõgi. Jaksuküla poisid	(30 eks.) 230
„ Semendivabrik	(30 eks.) 170
E. Saks. Kodutu	(30 eks.) 575
J. Semper Ellinor (lihtk.)	(25 eks.) 380
P. Vallak. Ajude mäss	(30 eks.) 240
E. Vilde. Peiu käsiraha. Dora Osol ja teised jutustused	(50 eks.) 320
Ed. Vilde. Kui Anija mehed käisid Tallinnas I	(50 eks.) 240
Ed. Vilde. Kui Anija mehed käisid Tallinnas II	(50 eks.) 220
Ed. Vilde. Prohvet Maltsvet I	(50 eks.) 360
„ Prohvet Maltsvet II	(50 eks.) 320
„ Prohvet Maltsvet III	(50 eks.) 320

J. Lintrop. Euroopa	75
„ Igapäevane elu	170
„ Surnute püha	40
O. Luts. Inderlin	40
M. Metsanurk. Jumalata	80
Milli Mallikas. Imbi	125

„ Kirju rida	100
„ Vested I anne	100
„ Vested II anne	250
A. Ostra. Aino	150
J. L. Perets. Aadam ja Eeva	80
M. Raud. Videvikust varavalgeni	250
R. Roht. Imelikud juhtumused Tatriku alevis	90
K. Rumor. Siiruvuuriline	60
Villem Sarapik. Tuulte teedel	800
A. Schnitzler. Suremine	60
A. Sipelgas. Punapäa Roosa	120
R. Sirge. Rahu! Leiba! Maad! I	700
„ Rahu! Leiba! Maad! II	700
H. Sudermann. Fritschen	30
G. Suits. Elu tuli	100
A.H. Tammsaare. Üle piiri	150
„ Varjundid	130
A. Tassa. Hõbelinik	100
M. Under. Eelõitseng	50
„ Sinine puri	60
„ Verivalla	60
S. Vardi. Kohtamised pargis	30
„ Appertseptsoon	40
„ Täna oleme vabad	30
H. Visnapuu. Hõbedased kuljused	100
„ Jehoova surm	190
„ Parsilai	160
„ Ränikivi	200
J. Wassermann. Suudlemata suu	40

Populaarteaduslik kirjandus

J. Adamtau. Vabad mängud ja sport	120
A. Audova. Elu ja elukorraldus	300
A. Audova — M. Univer. Bioloogia õpi-raamat	100
Brummell & Co. Peen naine	200
„ Peen mees	200
Eesti biogr. leksikon I, II ja III vihk	550
Eesti biogr. leksikon IV vihk	700
M. J. Eisen. Daani hindamise raamat	50
„ Esivanemate ohverdämised	150
W. Freymann. Tunnetusteooria	120
P. Grünfeldt. Minevikku jälgimas	80
C. Hacker. Elektri valgustus	80
A. Heraklides. Teaduslik piibli sõnaraamat	125
Dr. med. Hindhede. Eeskujulik kokaraamat	70
K. A. Hindrey. Kongosõit	380
W. Jerusalem. Sissejuhatus filosoofiasse	240
J. Jostoff. Itaalia kahekordse raamatupidamise õpetus	230
F. Kahn. Linnutee	125
R. Kangro-Pool. Kunst ja moraal	60

E. Ahas. Vabadussõja kangelaste mälestussamb. Alb. I	(20 eks.) 600
J. Klein. Pärvus ja rahvas	(30 eks.) 275
„ Teekond nahasse	(30 eks.) 250

P. Kogerman. Org. keemia põhi-jooned	(40 eks.) 800
V. Kurrik. Meteoroloogia	(20 eks.) 450
I. Manninen. Eesti kannud	(30 eks.) 550
„ Eesti kindad	(30 eks.) 1000
H. Moora. Eestlaste kultuur muistsel iseseisvusajal	(30 eks.) 350
A. Piip. Rahvusvahelise õiguse süsteem (br.)	(30 eks.) 1400
W. Petersen. Eesti päevaliblik	(30 eks.) 300
K. Schlossmann. Üldine mikrobioloogia	(30 eks.) 1000
E. Strasburger ja teised. Üldine botaanika	(30 eks.) 1000
E. Vesper-Dutti. 1000 nõuannet perenaisele	(30 eks.) 290
M. Wittlich. Valitud peatükid tehnoloogiast	(30 eks.) 780

J. Kompus. Kunst meie põhiseaduse kavas	25
H. Kruus. Vene-Liivi sõda	350
„ Pühajärve sõda	150
Ed. Laaman. Soomur. diviis vabadussõjas	200
E. Laid. Eesti muinaslinnad	150
N. Köstner. Teo-orjuse langemine ja maaproletariaadi tekkimine Liivimaal	280
M. Lepp. Mälestused II. 1905. a. järellained	150
A. Lipschütz. Elu algus	120
„ Miks meie sureme	90
A. Lüüs. Laste ühiskondlik tervishoid	300
M. Martna. 8-tunniline tööpäev	200
J. Metschnikov. Hapu piim. Kumõss	25
H. Neggo. Juhan Reinhold Patkul	50
J. Nerer. Prantsuse maadlemise õpetaja	50
A. P. Netshajev. Mere tegevus	60
W. Oels—G. Vilberg. Katsed taimede elust	160
F. Pahl. Thomas Alva Edison	50
A. Põdrus. Detektoraparaadid	150
H. Reiman. Filosoofia ajaloo käsitamise ülesanded	30
V. Reiman. Eesti ajalugu	150
N. Rimski-Korsakoff. Praktiline harmoonia õpperaamat I	50
„ Praktiline harmoonia õpperaamat II	50
Hans Roos. Tulevik on meie teha	30
P. Ruubel. Poliitilised ja ühiskondlikud voolud Eestis	80
J. Seljamaa. „Päikesepaisteline“ revoluts.	150
J. Sepp. Minu mälestised	300
E. Tennmann. Kirik arenemiskäigul I	50
„ Kirik arenemiskäigul II	50
P. Treiberg. Kõige uuem aeg I osa	110
„ Kõige uuem aeg II osa	180
A. Tõllasepp. Meie õhkkond	95
G. Vilberg. Harjumaa	215
Inno Vask. Meie kirjand. kriitika pankrott	75
Tallinna juht	150
Kevadetaimed	60
Juh. Vilms. Poliitiline abielu Eestis	40
Vene-õigeusu tulekust L.-Eestis 1845—46.	240

LKRI ja LUBi lugepeetud lugejad!

Tutvudes ülemlaenuvõtte nimestikuga näete kohe, et raamatute valik on hea. Ja mis Teile, kui kirjandus-sõpradele, peaks eriti meeltemööda olema — Te võite valida sellest nimestikust raamatuid oma jõululauale **TÄIESTI TASUTA**, tervelt **15—20 krooni** väärtuses. See kingitus K.-Ü. „Looduselt“ on mõeldud nimelt neile lugejaile, kes LUBi ja LKRI tellivad 1932. aastaks, tasudes terve aasta tellimishinna hiljemalt 22. detsembriks s. a. Muu seas olgu tähendatud, et nimestikus raamiga ümbritsetud raamatuid kingitakse piiratud arvul tellimiste päralejõudmise järjekorras.

Nii siis, Teil tarvitseb ainult see kuulutus välja loigata, ära märkides nimestikus soovitatavad teosed ja LKRI (või LUBi) tellimine K.-Ü. „Loodusele“ ühes tellimisrahaga kohe ära saata, et kingitud raamatud (LUBi tellijaile 15 kr. ja LKRI tellijaile 20 kr. väärtuses) jõuluks varakult kätte jõuaksid.

LUB

(Looduse Universaal-Biblioteek)

ilmub üks kord kuus. Üksiknumber 75 senti.
Tellimishind: 7 kr. 50 senti aastas.

LKR

(Looduse Kroonine Roman)

ilmub üks kord kuus. Üksiknumber 1 kroon.
Tellimishind 10 kr. aastas.

Tellin käesolevaga LUBi 1932. a. aastakäigu

Nimi: .....

Adress: .....

K.-Ü.

LOODUS

Tartus, Vana tän. nr. 1
Tel. 4-29 ja 4-35, postk. 66

Tellin käesolevaga LKRI 1932. a. aastakäigu

Nimi: .....

Adress: .....

Raha palutakse saata: posti jooksvale arvele nr. 2055 või otse K.-Ü. Loodusele märkides või rahas.

küllalt suur tellijaskond, võib juhtuda, et teos vabamüügile üldse ei tulegi, rääkimata veel hinnata jagamisest.

— Hm, ega siis aita midagi, tuleb ikka omal tellida. Ah jah... vabandage, üks üsna pisike asjake veel, kui lubate?

— Ojaa, palume.

— Kas toimetus ei saaks kuidagi arvestada

ka tellijate erisoove, näit. et täht „D“ ilmuks juba kolmandas vihus?

— Kahjuks ei. Kõik läheb kindlaksmääratud kava järgi. Tähestikku me muuta ei saa, nagu Inglise parlament ei saa muuta naist meheks.

— Noh, kui ei saa, ega siis midagi. Kannatame selle aja kuidagi välja. Elage siis hästi ja palju jõudu tööle!

A. O.

Võrdlevaid märkmeid Tartumaa avalikkudes raamatukogudes loetavamate raamatute kohta.

Mida tahab ja loeb meie laiem publik, see on huvitav küsimus kõigile kirjandussõpradele, kirjastajale ja kirjanikule, eriti praegusel „elule lähemale!“ hüüdsõna ajajärgul. Avalikkude raamatukogude aruanded, kus märgitakse aasta jooksul 10 loetavat raamatut, annavad selle kohta teatava pildi, mis peegeldab publiku kirjandus-

likku huviala. Allpool-toodud arvudel, mis käivad 84 Tartumaa avaliku raamatukogu kohta, on suhteline väärtus: tegelik lugejate arv on mitu korda suurem.

Arvud kahekümne loetavama raamatu kohta Tartumaal olid 1930./31. aastal järgmised:

Arvud kahekümne loetava raamatu kohta Tartumaal olid 1930./31. aastal järgmised:			
1. kohal	A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“	loetud	35 kogus 445 korda.
2. „	M. Metsanurk „Punane tuul“	„	29 „ 380 „
3. „	A. Kirsimägi „Puhastustuli“	„	19 „ 314 „
4. „	H. Ranna „Keha ja vaim“	„	17 „ 384 „
5. „	E. Janno „Metsmees“	„	17 „ 263 „
6. „	A. Gailit „Toomas Nipernaadi“	„	17 „ 258 „
7. „	M. Mõtslane „Mu Kodu“	„	16 „ 201 „
8. „	R. Roht „See, millest avalikult ei räägita“	„	17 „ 199 „
9. „	M. Mõtslane „Hilda Kõrevares“	„	14 „ 190 „
10. „	A. Jakobson „Vaeste-Patuste alev“	„	14 „ 187 „
11. „	R. Roht „Nauding“	„	12 „ 184 „
12. „	J. Lapp „Vabaduse eest“	„	7 „ 149 „
13. „	E. Saks „Kodutu“	„	7 „ 138 „
14. „	Lajos Zilahy „Surmav kevad“ (LKR 10)	„	11 „ 136 „
15. „	R. Roht „Elu on ilus“	„	7 „ 135 „
16. „	M. Mõtslane „Liblika lend“	„	10 „ 131 „
17. „	„Mõrane hing“	„	9 „ 121 „
18. „	M. Remarque „Läänerindel muutusetä“	„	10 „ 120 „
19. „	R. Sirge „Rahu! Leiba! Maad!“	„	8 „ 109 „
20. „	A. Jakobson „Tuhkur hobune“	„	10 „ 100 „

Rohkesti on loetud veel LKR-i numbreid, nagu F. M. Dostojevski „Kuritöö ja karistus“, E. Zola „Sa ei pea mitte abiellu rikkuma“, M. Valtari „Suur illusioon“, O. Mirbeau „Tooneitsi päevik“, H. Valtonen „Noore naisõpetaja abiventil“, H. Barbusse „Põrgu“ jt. Samuti rohkesti on loetud J. Kärneri „Naine vaesest maailmast“, „Inimene ilma eluloota“, P. Vallaku „Hulgust“, A. Mälgi „Läbi öö“, O. Lutsu „Pankrott“, E. Wilde ja A. Saali teoste uusi trükke.

Ülaltoodud suhtelised arvilised andmed kõnelevad meile õige palju, eriti kui neid võrrelda eelmiste aastate aruannetega ja käesoleva aasta kõigis aruandeis märgitud loetavamate raamatutega.

Kõige pealt tuleks märkida, et loetavamad teosed on algupärased romaanid; novellikogud ja näidendid tõusevad harva kümne loetavama raamatu hulka, kuna luuletiskogudest pole seni veel ükski sinna tõusnud. Samuti ei armasta rahvas lugeda ka tõlkekirjandust, mis harilikult müügile ilmub. Käesoleval juhul on tõlkekirjanduse loetavamal teosel 14. koht „Looduse Kroo-

nise Romaani“ seerias ilmunud raamatu käes. Ka teised sama seeria numbrid figureerivad aruannetes tõlkekirjanduse esirinnas. Teises järjekorras tuleb alles muu, „kallis tõlkekirjandus“, nagu seda nimetatakse võrreldes LKR ja LUB väljaannetega. Siin sammuvad esirinnas soome tõlked: J. Linnankoski „Laul tulipunasest lillest“, A. Kivi „Seitse venda“, J. Aho rohked teosed, esirinnas „Õpetaja proua“ ja „Õpetaja tütar“, Järnefeldti, Lehtoni jt. teosed. Muid väärtuslikke tõlkeid loetakse sootuks vähe.

Pika ja aeglase tõusu järel on A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“ tõusnud esirinda, ning sellele sammub püsivalt järele M. Metsanurga „Punane tuul“, mõlemad aastate eest ilmunud raamatud. Nad pääsevad mõjule aegapidi. Selle vastu on aga võistlusromaanid kohe samal ajal juba loetavamad raamatud, eriti esimese ahinnaga kroonitud teosed. Parim näide selleks on H. Ranna „Keha ja vaim“, mida mõne kuu jooksul 17 kogus on jõutud lugeda 284 korda, tõustes seega 4. kohale, kuna umbes samal ajal, olgugi parema arvustuse osaliseks saanud, kuid

harilikus korras ilmunud teosed, nagu A. Jakobsoni „Kolme vaeva tee“ või M. Metsanurga „Fr. Arraste ja pojad“ on loetud sootuks vähe, esimest 47 ja teist 20 korda. Samuti pole August Gailiti aastate eest ilmunud, hea arvustuse ja reklaami osaliseks saanud „Toomas Nipernaadi“ jõudnud veel esimese auhinnaga kroonitud teoste oma loetavuses järele. Siit järeldub — auhinnatud teoste vastu tunneb lugeja-publik erilist püsivat huvi päriproportsionaalselt auhinnale. Arvustise ja muu reklaami osa näib olevat lugeja-publikule väheseks. Läänud aasta võistlusromaanidest sai kõige parema arvustuse osaliseks P. Krusteni „Õilis vale“, selle järel H. Ranna „Keha ja vaim“ ja lõpuks J. Lapi „Vabaduse eest“. Loetavus oli aga auhindade järgi: esimest — 284, teist — 149 ja kolmandat — 91 korda. Umbes sama võime märkida ka kõigi eelmiste auhindamiste ja võistlusromaanide kohta, näit. 1929. a. A. Kirsimäe „Puhastustuli“ — 314 korda, R. Janno „Metsmees“ — 263 ja R. Sirge „Rahu! Leiba! Maadi!“ — 109 korda jne. Võistlusromaanide kõrval püsivad esirinnas

A. H. Tammsaare ja M. Metsanurga, samuti ka rahva lemmikuteks saanud M. Mõislase ja R. Rohu teosed. See näitab, et rahvas võistlusromaanide kõrval on ühtlasi pikemat aega truu ka oma lemmikutele. Stiilsemaid ja kunstiliselt viimisteldud töid loetakse sootuks vähe, peaaegu mitte sugugi, nagu luuletiskogusidki. Nii näiteks võib otsida asjatult Fr. Tuglase ja J. Semperi nimesid avalikkude raamatukogude aruandeis märgitud loetavamate raamatute autorite seast. Ainult Gailiti „Toomas Nipernaadi“ on leidnud rohkesti lugejaid. Samuti vähe lugejaid on leidnud K. Rumori erilise maiguga „Kui Saara naerab“ — 3 kogus kokku 29 korda.

Peale ilukirjanduse (0-liigi) ei leia teiste liikide raamatud üldse lugejaid. Neist pole pea ükski tõusnud 10 loetavama raamatu hulka. See kriipsutab alla laialdase lugeja-publiku vähest huvi teaduslike ja populaarteaduslike raamatute vastu. Rahvas loeb ainult algupäraseid romaanide.

Nii on pilt Tartumaa lugejaskonna kohta, mis üldjoontes maksev kogu riigis. P. H.

1932 EESTI ALGUPÄRASTE ROMAAANIDE VÕISTLUS 1932

Kirjastus-osaühisus „Loodus“ Tartus kutsub seega eesti kirjanikke rikastama meie jutukirjandust uute väärtuslike algupärase romaanidega ja saatma neid sellekohasele võistlusele, jättes seejuures autorile vabaduse aine valikus kui ka käsituslaadis. Romaani all tuleb mõista tööd vähemalt ses ulatuses, mis meie oludes on romaani piiriks välja kujunenud.

Romaanivõistluse tingimused on järgmised:

1) Käsikirjad, mis ei vasta eeltähendatud romaanimõiste nõudele, jäävad võistlusest kõrvale.

2) Võistlusele saadetud tööd tulevad hindamisele üksnes niisugused romaanid, mis pole paljundamise teel seni avalikkusele veel tuttavaks saanud.

3) Tööde vastuvõtmise viimaseks tähtpäevaks on 1. september 1932. a.

4) Võistlusele tuleb tööd saata järgmisel aadressil: K./Ü. „Loodus“, Tartus, Vana tän. nr. 1. Töö kui ka selle juurde lisatud ümbrik kandku mingit varjunime või märgusõna, kuna autori enese tõeline nimi ja aadress sisaldugu mainitud suletud ümbrikus.

5) Lähivaatamisele tulevad ainult kirjutusmasinal vihulehekaustas lehekülje ühel poolel vähemalt ühe tähe kõrguse reavahega selgesti kirjutatud käsikirjad. Segaselt kirjutatud käsikirjad, kui tingimustele mitte vastavad, jäävad žürii poolt läbi vaatamata.

— Võistlusele saadetud käsikirju enne žürii otsuse kuulutamist autoritele tagasi ei anta.

6) Žürii koosseis avaldatakse hiljemalt kaks kuud enne käsikirjade vastuvõtmise lõpptähtpäeva.

7) Auhindadeks makstakse 200000 senti: 100.000 senti esimeseks, 60.000 senti teiseks ja 40.000 senti kolmandaks auhinnaks. Žürii võib omal äranägemisel jätta mõne auhinna välja andmata või K./Ü. „Looduse“ nõusolekul määrata mitu sama auhinda, samuti loobuda üldse auhindade väljaandmisest, kui võistlustööde kirjanduslik tasapind on madal. Kirjastusel jääb õigus avaldada neist auhinnatud käsikirjadest 20% autorihonorariga esimene trükk. Järgmiste trükkide avaldamiseks on K./Ü. „Loodusel“ eesõigus.

8) Žürii avaldab oma otsuse võistlusaasta oktoobrikuu esimesel laupäeval avalikul kirjanduseõhtul. Enne seda tähtaega ei pea kirjastus võistlusest osavõtjatega mingit kirjavehetust peale p. 1, 2 ja 5 mainitud käsikirjade tagasi saatmise juhtude.

K./Ü. „Loodus“.

„Tunkur nobune II (br.) (20 eks.)	550
„Tuhkur hobune III (br.) (20 eks.)	550
„Vaeste-patuste alev I (30 eks.)	400
„Vaeste-patuste alev II (30 eks.)	350
A. Kurlents. Loterii meetod (br.) (30 eks.)	300
Reed Morn. Kastreerit elu (30 eks.)	440
A. Kirsimägi. Puhastustuli (30 eks.)	850
E. Krusten. Mineviku jahil (30 eks.)	575
J. Lapp. Vabaduse eest (50 eks.)	850
J. Parijõgi. Jaksuküla poisid (30 eks.)	230
„Semendivabrik (30 eks.)	170
E. Saks. Kodutu (30 eks.)	575
J. Semper Ellinor (lihtk.) (25 eks.)	380
P. Vallak. Ajude mäss (30 eks.)	240
E. Vilde. Peiu käsiraha. Dora Osol ja teised jutustused (50 eks.)	320
Ed. Vilde. Kui Anija mehed käisid Tallinnas I (50 eks.)	240
Ed. Vilde. Kui Anija mehed käisid Tallinnas II (50 eks.)	220
Ed. Vilde. Prohvet Maltsvet I (50 eks.)	360
„Prohvet Maltsvet II (50 eks.)	320
„Prohvet Maltsvet III (50 eks.)	320

J. Lintrop. Euroopa	75
„Igapäevane elu	170
„Surnute püha	40
O. Luts. Inderlin	40
M. Metsanurk. Jumalata	80
Milli Mallikas. Imbi	125

Populaarteaduslik kirjandus

J. Adantau. Vabad mängud ja sport	120
A. Audova. Elu ja elukorraldus	300
A. Audova — M. Univer. Bioloogia õpiraamat	100
Brummell & Co. Peen naine	200
„Peen mees	200
Eesti biogr. leksikon I, II ja III vihk	550
Eesti biogr. leksikon IV vihk	700
M. J. Eisen. Daani hindamise raamat	50
„Esvanamate ohverdamised	150
W. Freymann. Tunnetusteooria	120
P. Grünfeldt. Minevikku jälgimas	80
C. Hacker. Elektri valgustus	80
A. Heraklides. Teaduslik piibli sõnaraamat	125
Dr. med. Hindhede. Eeskujulik kokaraamat	70
K. A. Hindrey. Kongosõit	380
W. Jerusalem. Sissejuhatus filosoofiasse	240
J. Jostoff. Itaalia kahekordse raamatupidamise õpetus	230
F. Kahn. Linnutee	125
R. Kangro-Pool. Kunst ja moraal	60

E. Ahas. Vabadussõja kangelaste mälestussamb. Alb. I (20 eks.)	600
J. Klein. Pärivus ja rahvas (30 eks.)	275
„Teekond nahasse (30 eks.)	250

ivi, viarüa. õ-tunneite toopaev	200
J. Metschnikov. Hapu piim. Kumõss	25
H. Neggo. Juhan Reinhold Patkul	50
J. Nerer. Prantsuse maadlemise õpetaja	50
A. P. Netshajev. Mere tegevus	60
W. Oels—G. Vilberg. Katsed taimede elust	160
F. Pahl. Thomas Alva Edison	50
A. Põdrus. Detektoraparaadid	150
H. Reiman. Filosoofia ajaloo käsitamise ülesanded	30
V. Reiman. Eesti ajalugu	150
N. Rimski-Korsakoff. Praktiline harmoonia õpperaamat I	50
„Praktiline harmoonia õpperaamat II	50
Hans Roos. Tulevik on meie teha	30
P. Ruubel. Politilised ja ühiskondlised voolud Eestis	80
J. Seljamaa. „Päikesepaisteline“ revoluts.	150
J. Sepp. Minu mälestised	300
E. Tennmann. Kirik arenemiskäigul I	50
„Kirik arenemiskäigul II	50
P. Treiberg. Kõige uuem aeg I osa	110
„Kõige uuem aeg II osa	180
A. Tõllasepp. Meie õhkkond	95
G. Vilberg. Harjumaa	215
Inno Vask. Meie kirjand. kriitika pankrott	75
Tallinna juht	150
Kevadetaimed	60
Juh. Vilms. Polügaamiline abielu Eestis	40
Vene-õigeusu tulekust L.-Eestis 1845—46.	240

LKRI ja LUBi lugupeetud lugejad!

Tutvudes ülemahtoodud nimestikuga näete kohe, et raamatute valik on hea. Ja mis Teile, kui kirjandus-sõpradele, peaks eriti meelne olema — Te võite valida sellest nimestikust raamatuid oma jõululauale **TÄIESTI TASUTA**, tervelt **15—20 krooni** väärtuses. See kingitus K.-Ü. „Looduselt“ on mõeldud nimelt neile lugejaile, kes LUBi ja LKRI tellivad 1932. aastaks, tasudes terve aasta tellimishinna hiljemalt 22. detsembriks s. a. Muu seas olgu tähendatud, et nimestikus raamiga ümbritsetud raamatuid kingitakse piiratud arvul tellimiste päralejõudmise järjekorras.

Nii siis, Teil farvitseb ainult see kuulutus välja lõigata, ära märkides nimestikus soovitatavad teosed ja LKRI (või LUBi) tellimine K.-Ü. „Loodusele“ ühes tellimisrahaga kohe ära saata, et kingitud raamatud (LUBi tellijaile 15 kr. ja LKRI tellijaile 20 kr. väärtuses) jõuluks varakult kätte jõuaksid.

LUB

(Looduse Universaal-Biblioteek)

ilmub üks kord kuus. Üksiknumber 75 senti.
Tellimishind: 7 kr. 50 senti aastas.

LKR

(Looduse Kroonine Romaan)

ilmub üks kord kuus. Üksiknumber 1 kroon.
Tellimishind 10 kr. aastas.

Tellin käesolevaga LUBi 1932. a. aastakäigu

Nimi: .....

Address: .....

K.-Ü.

LOODUS

Tartus, Vana tän. nr. 1
Tel. 4-29 ja 4-35, postk. 66

Tellin käesolevaga LKRi 1932. a. aastakäigu

Nimi: .....

Address: .....

Raha palutakse saata:
posti jooksvale arvele nr.
2055 või otse K.-Ü. Loodu-
sele märkides või rahas.

ILMUNUD:

- 1) M. Kampmann: **Uus aabiis**. 2. trükk. 164 lk. Hind 1 kr. 50 senti.
  - 2) M. Kampmann: **Eesti lugemik**. II õppeaastale. 250 lk. 10. trükk. Hind 1 kr. 90 senti.
  - 3) M. Kampmann: **Eesti lugemik**. IV õppeaastale. 9. trükk. 296 lk. Hind 2 kr. 25 senti.
  - 4) M. Kampmann: **Eesti lugemik**. V õppeaasta. 3. trükk. 303 lk. Hind 2 kr. 25 senti.
  - 5) M. Kampmann: **Eesti lugemik**. VI õppeaasta. 288 lk. 3. trükk. Hind 2 kr. 25 senti.
  - 6) Fr. Puusepp: **Keelelisi ja kirjaseadmise harjutusi**. 1.—2. õppeaastale. 6. muutmata trükk. 109 lk. Piltidega. Hind 1 kroon.
  - 7) Fr. Puusepp: **Keelelisi harjutusi**. 3.—4. õppeaastale. 10. muutmata trükk. 151 lk. Hind 1 kr. 30 senti.
  - 8) Fr. Puusepp: **Keelelisi harjutusi**. 5.—6. õppeaastale. 12. muutmata trükk. 184 lk. Hind 1 kr. 60 senti.
  - 9) Fr. Puusepp: **Soome keele õpetus** algajale. 160 lk. Hind 1 kr. 40 senti.
  - 10) H. Sudermann: **Frau Sorge**. („Saksa kirjandust koolidele“ nr. 58.) 152 lk. Hind 1 kr. 50 senti.
  - 11) Aug. Kiiss: **Laste lauluvara I**. 70 ühe- ja kahehäälelist laulu algkooli noorematele klassidele. 48 lk. Hind 95 senti.
  - 12) M. Hermann: **Laulmisõpetus koolidele**. 2. parand. trükk. 152 lk. Hind 2 kr.
  - 13) J. Kuulberg — E. Martinson: **Elavad arvud**. I. õppeaastale. 2. trükk. 123 lk. Piltidega. Hind 80 senti.
  - 14) J. Kuulberg — E. Martinson: **Elavad arvud**. II õppeaasta. 2. parandatud trükk. 145 lk. Piltidega. Hind 1 kroon.
  - 15) J. Kuulberg — E. Martinson: **Elavad arvud**. VI õppeaastale. 190 lk. 134. joon. Hind 1 kr. 50 s.
  - 16) E. Tennmann: **Teadvale usule**. Usuõpetuse käsiraamat algkooli V õppeaastale. 2. trükk. 88 lk. Hind 1 kroon.
  - 17) E. Tennmann: **Loovae usule**. Usuõpetuse käsiraamat IV õppeaastale. 96 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 20 senti.
  - 18) J. Kents: **Euroopa**. Maateaduse õpperaamat keskkooli II klassile. Teine parandatud ja täiendatud trükk. 228 lk. 151 joonist ja pilti. Hind 2 kr. 70 senti.
  - 19) **Raamatute tutvustaja** nr. 9. 240 lk. Piltidega.
  - 20) S. Sütt — D. Koppel: **Maateaduse õpperaamat**. Algkooli V õppeaastale. 5. parandatud trükk. 206 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 65 senti.
  - 21) S. Sütt — D. Koppel: **Maateaduse õpperaamat**. Algkooli IV õppeaastale. 7. trükk. 195 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 50 senti.
  - 22) K. Rumor-Ast: **Palava päikese ja fanaatilise usu maal**. III osa — Lõuna-India. 119 lk. Piltidega, neist osa kriitpaberil. Hind 1 kr. 70 senti.
  - 23) J. Aul: **Kodumaa neljajalgseid**. (Kahepaiksed, roomajad, imetajad.) 176 lk. 61 joon. Hind 4 kr. 80 senti.
  - 24) D. Koppel — S. Sütt: **Maateaduse ülesannetekogu**. VI õppeaastale. I vihk. 6. trükk. Hind 25 senti.
  - 25) — **Maateaduse ülesannetekogu**. VI õppeaasta. II vihk. 4. trükk. 28 lk. Hind 25 senti.
  - 26) — **Maateaduse ülesannetekogu**. V õppeaastale. I vihk. 5. trükk. 28 lk. Hind 25 senti.
  - 27) — **Maateaduse ülesannetekogu**. V õppeaastale. II vihk. 6. trükk. 28 lk. Hind 25 senti.
  - 28) — **Maateaduse ülesannetekogu**. IV õppeaasta. I vihk. 7. trükk. 32 lk. Hind 25 senti.
  - 29) — **Maateaduse ülesannetekogu**. IV õppeaasta. II vihk. 5. trükk. 32 lk. Hind 25 senti.
  - 30) A. Grünberg: **Ujumise ja uppuja päästmise õpetus**. 111 lk. 96 joon. Hind 1 kr. 95 senti.
  - 31) V. I. Sõtsjanko: **Puuvilja- ja marjaveini valmistamise õpetus**. III trükk. 80 lk. 41. joon. Hind 1 kr. 80 senti.
  - 32) T. Vitismann: **Köögi käsiraamat**. Lisa: dr. Peets — Rinnalapse toidust. 276 lk. Piltidega. Hind 2 kr. 80 senti.
  - 33) R. Schulbach: **Palvekirjade ja dokumentide vorme**. 288 lk. Hind 3 kr. 90 senti.
  - 34) J. Adamson: **Jutustusi kodumaa ajaloo**. Algkooli IV õppeaastale. III trükk. 132 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 25 senti.
  - 35) J. Adamson: **Eesti ajalugu ühenduses üldajalooga**. Algkooli V õppeaastale. III tr. 175 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 60 senti.
  - 36) J. Adamson: **Eesti ajalugu ühenduses üldajalooga**. Algkooli VI õppeaastale. III tr. 141 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 45 senti.
  - 37) T. Adamson: **Tööjuhatusi ajaloos**. Algkooli IV õppeaastale individuaalseks töötamiseks. 31 lk. Hind 30 senti.
  - 38) T. Adamson: **Tööjuhatusi ajaloos**. Algkooli V õppeaastale individuaalseks töötamiseks. 32 lk. Hind 40 senti.
  - 39) A. Kruusberg: **Materjale Maltsveti-likumise kohta**. Ajalooline arhiiv. 468 lk. Hind 15 kr.
  - 40) A. Borkvell: **Analüütiline geomeetria**. Õpperaamat keskkoolidele. 151 lk. 72 joon. Hind 2 kr. 90 senti.
  - 41) A. Estam: **Väle arvutaja**. III õppeaastale.
  - 42) A. Saarna: **Südameraasukeste agoonia**. 142 lk. Hind 4 kr. 50 s., iluköites 5 kr. 50 s.
  - 43) A. Kivikas: **Vekslivõltsija**. 198 lk. Hind 6 krooni; iluköites 7 krooni.
  - 44) E. Kindluste: **Talvised rändlinnud**. 159 lk. Hind 4 kr. 80 s., iluköites 5 kr. 80 s.
  - 45) R. Rägo: **Kodanikuõpetus algkoolile**. 8. trükk. 107 lk. Piltidega. Hind 1 kr. 40 senti.
- Looduse Universaal-Biblioteek:**
- Nr. 163/164. E. Wallace: **Surma meloodia**. 128 lk.
  - Nr. 165/166. C.F. Meyer. **Munga palm**. 112 lk.
  - Nr. 167/168. P. Loti: **Ühe võõrlegionääri romaani**. 128 lk.
  - Nr. 169/170. A. Conan Doyle: **Baskervillide koer**. 128 lk.

- Nr. 171/172. F. Herzceg: **Elu värav.** 128 lk.
 Nr. 173/174. E. McDell: **Üheteistkümnes tund.** 127 lk.
 Nr. 175/176. E. Wallace: **Ministri hukkamine.** 128 lk.
 Nr. 177/178. E. v. Keyserling: **Pastori armastus.** 127 lk.

Looduse Kroonine Romaan:

- Nr. 29. Claude Farrere: **Kultuurinimesed.** 224 lk.
 Nr. 30. S. Lagerlöf: **Hüljatu.** 224 lk.
 Nr. 31. P. Benoit: **Königsmark.** 240 lk.
 Nr. 32. C. v. Vechten: **Neeprite taevas.** 224 lk.
 Nr. 33. K. H. Strobl: **Matthias Merenuse neli abiolu.** 240 lk.
 Nr. 34/35. G. de Maupassant: **Ilus sõber.** 414 lk.
 Nr. 36. C. Tormay: **Vana maja.** 240 lk.

Maailma maad ja rahvad:

6. Dollaritemaa. Anglo-Ameerika. II.
 7. Must manner. Nigriitsia.
 8. Hommikumaa. Orient.
 9. India.
 10. Ida-Aasia. Malaia ja Kaug-Ida.

Eesti Entsüklopeedia

(ilmub 8 andes, 56 vihku).

I vihk (A-Akvarell), 224 veergu à 62 petit-kompress rida, 89 pilti tekstis, 21 pilti kriit-tahvlitel, 2 Aafrika ning Aasia viievärvilist suurt-kaarti, 1 kolmevärviline pilt.

II vihk (Akvarellvärvid — Anglo-ameerika kunst).

Eesti Entsüklopeedia tellimishind kuni 31. detsembrini 1931. a.: 90 krooni — sularahas maks-misel. Järelmaksuga: 2 kr. 50 senti kuus (sisse-maks 5 krooni), I ande eest kokku 17 kr. 50 senti.

III vihk ilmub dets. lõpul ja edaspidi iga kuu üks vihk.

ILMUMISEL:

Looduse Kuldraamat

(Seeria valitud kirjandust noorsoole) **I sari — 13 raamatut.**

- F. H. Burnett: **Salaaed.** 312 lk.
 A. Puškin: **Kapteni tütar.** 205 lk.
 H. Dominik: **John Workman.** I osa — 264 lk. II osa — 264 lk.
 V. Helling: **Bombay pärlipüüdja.** 272 lk.
 Karin Michaelis: **Bibi.** 224 lk.
 S. Wörishoffer: **Looduseaurijate laev.** I osa — 264 lk. II osa — 256 lk.
 H. Malot: **Perekonnata.** I osa — 256 lk. II osa — 320 lk.

(Ülemaal loendatud 10 raamatut jõuavad müügile 21. detsembriks s.a., kuna osa, 3 raamatut, järgnevad jaanuari alul).

Mark Twain: **Huckieberry Finni seiklused.**
 Kyösti Vilkuna: **Tapani Löfviagi seiklused.**
 H. A. Vachell: **Koolivennad.**

Kõik raamatud on illustreeritud ühe-ning mitmevärviliste piltidega. Üksikraamat — 3 krooni, terve komplekt — 25 krooni järelmaksuga.

Igast raamatust on antud lühike, ülevaatlik retsensioon „Looduse“ Raamatute Tutvustamis nr. 9 (illustreeritud kataloog, 240 lk.), mis huviosalistele välja saadetakse hinnata.

Looduse Kuldraamat on ilusamaks ehteks iga noore kirjandussõbra jõululaul.

- 2) Ed. Wilde: **Astla vastu. Paula pulmad** ja teised jutustused. (Kogutud Teosed XVII.)
- 3) K. Tassa: **Seadused maksujõuetuse kohta.**
- 4) Elna Kangas: **Iuravi õpetus.** Soome keelest tõlkinud L. Palm.
- 5) Upton Sinclair: **Õli.** (LKR nr. 37/38.)
- 6) E. M. Hull: **Seik.** (LUB nr. 181.)

VARIA

Inglismaalt.

Kuna Bernhard Shaw ei näi ikka veel mõistvat maailma, mis hindab tema allkirja mõnes raamatus või kirja all viiele naelsterlingile, on iiri kirjanik Liam O'Flaherty, hoolimata oma kolmekümne viiest aastast, naeratades leppinud asjaoluga, et ameerika miljonäritarid koguvad ta käsikirju ja raamatuid tema pühendustega. Kurjad keeled kõnelevad, ta kirjutavat oma teosed alguses kirjutusmasinal, siis nad aga käsitsi ümber kirjutavat, et pääseda ühest oma kroonilisist rahapuudusist. Aga O'Flaherty ei peaks olema iirlane, kui ta suurejooneliselt ei hoolitseks ka oma sõprade ning sõbrataride eest. Ta on teinud kindlaks, et ta pühendusi hinnatakse raha-

liselt erinevalt nende intiimsuse kraadi järgi ja on siis endale teinud harjumuseks varustada oma sõpru ja eriti sõbratare tarviduse järgi enam-vähem intiimsete fiktiiivse iseloomuga pühendus-tega, andes neile ühtlasi näpunäiteid nende parimate rahakstegemise võimaluste kohta amee-rika turul.

Ei suuda kujutellagi, millistesse raskustesse võib sattuda mõni hilisem O'Flaherty biograaf, kui pärast kirjaniku surma säilinud materjalide uurimisel avastab pika rea naisi, kellele O'Flaherty tõendanud, et nad on olnud ta elu ainsaks armastuseks ja talle esimestena õpetanud selle õilsa tunde mõistmist. Nagu Goethe üks tuntud biograaf, leiab vist ka mõni tulevane professor kuski Ameerika ülikoolis korduvalt tarviliku asjatundliku näoga rõhutada: „Siin eksib O'Flaherty...“